

MISBRUIK VAN GETALLEN

CHARLES SEIFE PROOFINESS: THE DARK ARTS OF MATHEMATICAL DECEPTION. UITGEVERIJ VIKING, 295 BLZ., CIRCA € 15.-

Begin 1950 beweert Joseph McCarthy, dan nog een onbekende senator uit Wisconsin, dat het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken geïnfecteerd is met communisten. “Ik heb hier in mijn hand een lijst met 205 namen van mensen van wie bekend is dat ze lid zijn van de Communistische Partij.” Die lijst was verzonnen, en ook het werkelijke aantal leden

bleek later veel lager te zijn, maar het feit dat McCarthy een getal noemde om zijn beweringen te staven zorgde ervoor dat er direct naar hem geluisterd werd, met een felle communistenjacht tot gevolg.

Volgens wetenschapsjournalist Charles Seife is dit een typisch voorbeeld van *proofiness*, een raar woord dat zoveel betekent als ‘de kunst om met verzonnen wiskundige argumenten iets aan te tonen’. Hans van Maanen schreef over ditzelfde onderwerp vorig jaar een soortgelijk boek, *Goochelen met getallen*. Maar waar hij een vrolijke lijst

van voorbeelden gaf hoe er met getallen gerommeld kan worden, is Charles Seife wat serieuzer. Het gaat hem aan het hart dat wetenschappelijke studies misbruikt worden om politieke beslissingen te sturen zoals die over het recht op abortus. Het brengt hem zelfs tot de verontwaardigende conclusie dat het Amerikaanse politieke en rechterlijke systeem door ‘proofiness’ is aangetast en dat dit verschijnsel daarom een gevaar vormt voor de democratie.

Grote woorden, maar hij heeft een punt. Hij mag dan een hilarisch hoofdstuk wijden aan de

manier waarop een aantal verkiezingen waarin de stemmen voor de kandidaten weinig uiteenliepen ontaardde in herstellingen en een groteske strijd over de geldigheid van uitgebrachte stemmen, maar zijn kristalheldere en overtuigende pleidooi voor het afschaffen van peilingen in verkiezingstijd kan geen lezer onberoerd laten. De wijze van vragen stellen en de intrinsieke statistische onzekerheid, die bijna altijd verdoezeld wordt, maken in veel gevallen verregaande conclusies ten aanzien van de resultaten betekenisloos.

Seifes grootste steen des aanstoots is echter het Amerikaanse rechtssysteem, vooral waar het beslissingen over leven en dood betreft. Ook in Nederland hebben we inmiddels een aantal gerechtelijke dwalingen gezien waar statistiek misbruikt werd, maar in de VS spelen volgens Seife niet alleen advocaten en officieren van justitie, maar ook leden van het Hooggerechtshof een verderfelijke rol. Zo ver is het bij ons nog niet, maar Seifes aantrekkelijke boek biedt voldoende aanleiding om waakzaam te blijven.

Rob van den Berg

